

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 487
din data de 27.07.2022

Dosar nr. 779/2021

Petiția nr. 7234/27.09.2021

Petent:

Reclamați:

Obiect: petentul se consideră jignit de afirmațiile unui consilier cu referire la apartenența sa la etnia romă

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamaților

2. - consilier local Primăria Arpașu de Jos, cu sediul în Arpașu de Jos, str. Principală, nr. 214, jud. Sibiu

II. Procedura de citare

3. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4. Prin adresa înregistrată sub nr. 7234/10.11.2022 a fost citat petentul, iar prin adresa înregistrată sub nr. 8478/10.11.2021 a fost citată partea reclamată, fără un termen de audiere, din cauza contextului evoluției situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2.

5. Procedură legal îndeplinită.

6. Partea reclamată depune punctul de vedere înregistrat sub nr. 623/26.01.2022, care a fost comunicat petentului prin adresa înregistrată nr. 879/04.02.2022.

III. Susținerile părților

Susținerile petentului

7. Prin petiția înregistrată la CNCD cu nr. 7234/27.09.2021 petentul susține că, în data de 28.07.2021, a vizionat pe pagina de socializare Facebook a Primăriei Arpașu, ședința de consiliu din aceeași zi. La un moment dat, partea reclamată "l-a batjocorit", poreclindu-l "Falconete".

8. Depune la dosar un cd cu înregistrarea ședinței.

Susținerile părții reclamate

9. Prin punctul de vedere înregistrat sub nr. 623/26.01.2022, partea reclamată susține că scopul discursului său din cadrul ședinței de Consiliu Local al Comunei Arpașu de Jos nu a avut sub nicio formă conotații discriminatorii vis-a-vis de persoanele de etnie romă.

10. După cum se poate înțelege și din înregistrarea video depusă la dosar, discursul a avut o cu totul altă tematică. Folosirea termenului "țigani" a fost pur cutumiară și fugitivă. Termenul a fost folosit strict în scopul identificării persoanelor conform limbajului cutumiar din zonă, iar termenul "Falconeti" este chiar numele sub care respectivul localnic este cunoscut la nivel local, având un nume foarte comun de altfel.

11. Partea reclamată nu a intenționat ca prin folosirea termenului de "țigan" să creeze o deosebire pe bază de etnie și nici să restrângă în vreun fel drepturile localnicilor menționați sub această denumire generică, toți locuitorii comunei folosind aceste forme de identificare fără vreo intenție de denigrare sau discriminare.

12. La baza discursului au stat niște fapte care constituie infracțiuni, comise de familiile de etnie romă din Arpașu de Jos, constând în tulburări de posesie, violarea repetată a proprietății private a localnicilor care dețin terenuri în extravilanul comunei, amenințări, furturi și distrugerii, în acest sens fiind formulate numeroase sesizări către Poliția locală, Primărie și celelalte autorități competente.

13. Scopul menționării acestor probleme în discurs nu a fost altul decât acela de trage încă un semnal de alarmă cu privire la situația gravă cu care comunitatea se confruntă ca urmare a încălcării drepturilor fundamentale ale sătenilor de către o parte din aceștia, respectiv de către unii dintre cetățenii de etnie romă din comună.

14. Partea reclamată susține că este exclus ca prin discursul său să fi urmărit dezavantajarea în vreun fel a etnicilor romi ori supunerea acestora unui tratament injust, nu a dorit atingerea demnității sătenilor de etnie romă, discuția fiind una pur administrativă, menită să găsească o soluții pentru stoparea unor practici ilicite, care aduc numeroase prejudicii celorlalți localnici și nu și-a propus altceva decât să atingem împreună cu ceilalți colegi consilieri o soluție în această problematică de interes local.

15. Partea reclamată arată că firma pe care o conduce de peste 20 de ani are angajați de etnie romă, pe care îi prețuiește și pe care îi apreciază pentru numeroasele lor calități, promovând în mod activ integrarea cetățenilor de etnie romă, unii dintre cei mai buni angajați fiind de etnie romă.

IV. Cadrul legal aplicabil

16. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

- ✓ **Constituția României**
- ✓ **O.G 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată2**
- ✓ **Ordinul nr.144/2008 privind procedura de soluționare a petițiilor și sesizărilor**

✓

V. Motivele de fapt și de drept

17. **În fapt**, Colegiul Director reține că în cadrul unei ședințe de consiliu a primăriei Arpașu din ziua de 28.07.2021, partea reclamată a folosit la adresa petentului termenul de “Falconeti”, petentul simțindu-se jignit.

18. **În drept**, în soluționarea prezentei petiții apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;

- art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

19. Libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

20. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, Lingens c. Austriei, nr. 9815/82, hotărârea din 08.07.1986).

21. Libertatea de exprimare nu este însă un drept absolut și comportă limitări în situații expres prevăzute de lege. În acest sens, este relevantă practica Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg în aplicarea art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită de o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoii imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.) Protecția demnității umane este una dintre valorile protejate în raport cu libertatea de exprimare. Libertatea de exprimare este susținută până la limita în care încalcă un alt drept fundamental într-o măsură atât de gravă, încât dreptul la libertate de exprimare devine secundar. Libertatea de exprimare acoperă și declarațiile jignitoare până la momentul la care acestea nu conduc la incitare violentă (Surek și Ozdemri vs. Turcia, Karatas vs. Turcia, Oberschlick-Austria și Nilse – Johnsen vs. Norvegia – CEDO).

22. În cazul de față analizăm declarația unei persoane care, la data de 28 iulie 2021, când și-a expus opinia, avea calitatea de consilier local al Primăriei Arpașu de Jos.

23. Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportat la declarația reclamatului obiect al prezentei petiții. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și în consecință se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

24. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

25. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciem că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

26. Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane și a drepturilor morale ale cetățenilor aparținând persoanelor de culoare.

27. Protecția demnității unei persoane aparținând unei minorități naționale, grup vulnerabil, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcarea a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența acestora la o etnie – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

28. Colegiul Director reține că în cazul de față ne raportăm la libertatea de exprimare și corelativ la dreptul de a nu fi supus discriminării. Dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică, dreptul la egalitate constituind un drept cu aplicare imediată și nu progresivă având în vedere că discriminarea în sine este un afront adus demnității umane. Tratamentul discriminatoriu are de cele mai multe ori ca scop sau ca efect umilirea, degradarea sau interferența cu demnitatea persoanei discriminate, în mod particular, dacă acest tratament se manifestă în public. Tratând pe cineva mai puțin favorabil datorită unor

criterii inerente sugerează în primul rând dispreț sau lipsă de respect față de personalitatea sa.

29. Raportându-ne la aspectele care fac obiectul petiției deduse soluționării, Colegiul Director constată că acestea vizează afirmațiile făcute de un consilier local al Primăriei Arpașu de Jos, cu referire la folosirea termenului “țigani”, care a fost pur cutumiară și fugitivă, folosit strict în scopul identificării persoanelor conform limbajului cutumiar din zonă, iar numele “Falconeti” este chiar numele sub care petentul este cunoscut la nivel local, având un nume foarte comun de altfel.

30. Obiectul dedus soluționării petiției este circumscris analizei afirmațiilor în cauză, ceea ce presupune, în prima instanță, constatarea existenței afirmațiilor și în ultimă instanță constatarea conținutului afirmațiilor, sub aspectul incidenței sau nu a prevederilor Ordonanței de Guvern nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată.

31. Referindu-ne la afirmații care pot face obiectul unor plângeri deduse soluționării, astfel cum Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a statuat în jurisprudența sa, este necesară constatarea existenței/inexistenței afirmațiilor precum și examinarea întregului complex de împrejurări în care cuvintele au fost rostite.

32. Astfel, sub aspectul individualizării și al conținutului afirmațiilor, reținem că la baza discuțiilor de la punctul ”Diverse”, începând de la min. 22:30, a fost dezbătută o problemă pe care partea reclamată o întâmpină cu pășunea aflată din sus de sat, până în Calea Ucii, respectiv cu crescătorii de animale.

33. Menționarea acestor probleme a fost de a atrage un semnal de alarmă cu privire la situația cu care se confruntă comunitatea ca urmare a încălcării unor drepturi de către cetățenii de etnie romă din comună dar și fapte care constituie infracțiuni, comise de familiile de etnie romă din Arpașu de Jos, constând în tulburări de posesie, violarea repetată a proprietății private a localnicilor care dețin terenuri în extravilanul comunei, amenințări, furturi și distrugerii, în acest sens fiind formulate numeroase sesizări către Poliția locală, Primărie și celelalte autorități competente.

34. Față de acest aspect, Colegiul director consideră că ne situăm în câmpul liberei analize și discuții a chestiunilor de interes general, care vizează activități cu caracter general din viața comunității, astfel cum a statuat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, interesul general nerezumându-se la chestiunile politice, ci le include și pe cele sociale sau de alt gen care privesc comunitatea. „Nu există nici un precedent juridic pentru a distinge...între discuția politică și discuția asupra altor subiecte de interes public” (Decizia CEDO în cauza Thorgeirson vs. Islanda).

35. Față de conținutul afirmațiilor care vizează problemele cu care se confruntă comunitatea din comuna Arpașu de Jos, mesajul se circumscribe caracterului de interes general al comunității.

36. Constatând că afirmațiile în cauză nu pot fi încadrate ca fapte de discriminare în accepțiunea O.G. nr.137/2000, republicată, devine redundantă analiza incidenței art.15 din O.G. nr.137/2000, cu atât mai mult cu cât în speță, nu s-a putut reține scopul sau urmărirea restrângerii sau înălturării recunoașterii, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului, ori a unor drepturi recunoscute de lege, ceea ce determină implicit neîndeplinirea unei cerințe esențiale a legii în vederea constatării faptei prevăzute la art.15.

37. Pentru considerentele de mai sus, Colegiul director decide că faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, și se încadrează în limitele libertății de exprimare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Nu pot fi reținute aspecte care intră sub incidența art. 2 alin.1, art. 15 din Ordonanța de Guvern nr. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și aprobările ulterioare, republicată; *afirmațiile se încadrează în limitele libertății de exprimare;*

2. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

DIACONU ADRIAN NICOLAE – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

Data redactării: 04.08.2022

Redactată și motivată C.O./F.L.I.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu

